

AKSARAY KENT KİMLİĞİ ÜZERİNE BİR DENEME

DR. ÖĞR. GÖR. ÇİĞDEM GÜREL AĞIR

Kimlik, en yalın anlamıyla, bir kişiyi diğerlerinden ayıran özelliklerin bütünüdür. İnsanı kendisi yapan yalnızca adı ya da görünüşü değil; karakteri, geçmişi, alışkanlıkları, değerleri ve başkalarının hafızasında bıraktığı izdir. Nasıl her insan kendine özgü bir ses ve hikâye taşıyorsa şehirler de kendilerine özgü bir karakter taşır.

Bir şehri başka bir şehirden ayıran da yalnızca yapıları, sokakları ya da nüfusu değildir. O sokaklarda sürdürülen hayat, meydanlarda tekrarlanan karşılaşmalar, kuşaktan kuşağa aktarılan hikâyeler ve insanların o yere duyduğu aidiyet de şehrin kimliğini oluşturur. Öyleyse bir şehrin “o şehir” olmasını sağlayan nedir? Duvarları mı, sokakları mı, insanları mı; yoksa bütün bunların üzerine zamanla yerleşen hafıza katmanları mı?

Floransa’yı sanatıyla, Venedik’i kanalları ve gondollarıyla, Paris’i kültürüyle hatırlarız. İstanbul’u Ayasofya ile Sultanahmet’in aynı gökyüzünde buluşan silüetinden tanırız. Bir kentin fotoğrafına baktığımızda adını söylemeden onu tanıyabiliyorsak orada güçlü bir kimlik vardır. Peki, Aksaray’ın fotoğrafına bakan biri onu tanıyabilir mi? Aksaray denildiğinde zihinde beliren ilk görüntü nedir? Bu sorunun cevabı herkes için başka olabilir. Benim zihnimdeki ilk Aksaray görüntüsü ise belirgin bir yapıdan ya da meydandan çok, birbirine karışan izlerden oluşuyordu.

Bu şehri ilk soluduğum 2000’li yıllarda, Aksaray’ı ilk bakışta okumakta zorlanmıştım.

Selçuklu minareleri, Osmanlı’dan kalan yapılar ve Cumhuriyet’in sade, kararlı mimarisi aynı sokaklarda, aynı gökyüzünün altında duruyordu; fakat bütün bu izler zihnimde henüz tek bir şehir hikâyesine dönüşmüyordu. Şehir bana eksik değil, parçalı görünüyordu. Belki de yabancılık dediğim şey, henüz bu parçalar arasındaki bağı görememekten kaynaklanıyordu.

Yıllar geçtikçe Aksaray’ın ilk bakışta karışık gelen yüzünün aslında üst üste birikmiş zamanlardan oluştuğunu anlamaya başladım. Mimarlık eğitiminin kazandırdığı bakışla şehre yeniden döndüğümde sorun yapıların yokluğunda değildi; yapılar oradaydı. Asıl mesele, onların birbirleriyle, çevreleriyle ve gündelik hayatla kurduğu ilişkinin yeterince görünür olmamasıydı. Ben de bu görünmeyen bağın izini sürmeye başladım.

2019’da tamamladığım yüksek lisans tezimde Aksaray’ın kentsel kimliğini, tarihsel çevrenin sunduğu imgeler üzerinden okumam biraz da bu arayışın sonucuydu. Kale surlarının izleriyle tanımlanan tarihî çekirdeği haritaladım, kentsel imgeleri sınıflandırdım. Bu çalışma bana şehrin hangi izleri taşıdığını gösterdi; fakat zamanla şunu fark ettim: Bir şehri anlamak için onu ölçmek, haritalamak ve sınıflandırmak yetmiyordu. Onu yaşamak, sokaklarında oyalanmak ve bazı anlamların yıllar içinde kendiliğinden görünür olmasını beklemek de gerekiyordu.

“Haritalar bana şehrin izlerini gösterdi; yaşadıklarım ise o izlerin dilini öğretti.”

Bir şehir önce coğrafyasından konuşur. Toprağı, iklimi, suyu ve bitkileri ona ilk biçimini verir. Aksaray için bu ilk katman, Hasan Dağı’nın ufuktaki ağırbaşlı varlığı, Tuz Gölü’nün beyazlığı ve İhlara’nın yeryüzünü yaran derin çizgisidir. Sonra insan gelir; inançları, âdetleri, karşılaşmaları, alışverişleri ve birlikte yaşama biçimleriyle şehre başka bir renk katar. En sonunda taşlar, sokaklar, avlular ve meydanlar bütün bu hayatın biçimini görünür kılar.

Aksaray, bu bakımdan katmanları güçlü bir şehirdir. Anadolu Selçuklu Devleti’nin kurucu sultanlarından II. Kılıçarslan’ın yurt edinip imar ettiği bu topraklarda her dönem kendinden bir iz bırakmıştır. Selçuklu’nun sert taş işçiliği, Karamanoğulları’nın özenli medrese geleneği, Osmanlı’nın cami ve hamam kültürü, Cumhuriyet’in modern kent anlayışı şehrin üzerine katman katman işlenmiştir. Şehrin adının da bir zamanlar burada bulunduğu anlatılan Selçuklu sarayından, “Ak Saray”dan geldiği söylenir.

Turgut Cansever'in bir kentin yalnızca yapılarının toplamından değil, o yapılara bakıp anlam üreten insanlardan oluştuğunu hatırlatan sözü burada başka bir karşılık bulur. Kent kimliği, sadece duvarlar ayakta kaldığında değil, o duvarlara dikkatle bakabilen insanlar yetiştiğinde gerçekten yaşar. Çünkü yapılar hafızayı tek başlarına taşıyamaz. Onları yaşatacak olan, görmeyi ve hatırlamayı bilen bakışlardır.

Aksaray'ın merkezinde yürümeye başladığınızda bu bakışın karşısına çıkacak pek çok iz vardır. Bunların her biri, şehrin uzun hikâyesinin ayrı bir cümlesi gibidir.

Hasan Dağı

Bazen bir yapı, bazen bir sokak, bazen de yıllardır aynı yerde duran bir ağaç bu hikâyeyi anlatmaya devam eder. Kanlı Pelit Ağacı bunlardan biridir. Bu adı ilk duyduğumda çocuktum. Şehrin tam ortasında, yüzyıllarca ayakta kalmış, gövdesi zamanın içinde sertleşmiş bir ağacın altında koştum, durdum, gölgesine sığındım. Çocuk hafızası seçici değildir; neyin önemli olduğunu bilmeden her şeyi içine alır. Yıllar sonra aynı yere mimarlık gözüyle döndüğümde anladım ki o ağaç yalnızca bir ağaç değildi. Aksaray'ın en güçlü simgelerinden biriydi.

Bir şehrin kimliğini bazen görkemli bir yapı değil, bir ağaç taşır. Bazen yüzyıllık bir gölge, onlarca binanın söyleyemediğini söyler. Çünkü kentsel bellek yalnızca büyük anıtlarda tutulmaz; bir ağacın adında, bir sokağın kıvrımında, bir çeşmenin yerinde de birikir. Geçmişini korumak, yalnızca taş yapıları onarmak değildir. O yapının çevresindeki ağacı, gölgeyi, alışkanlığı ve hatırayı da korumaktır.

Kanlı Pelit'in yakınında, yeşil bir sessizliğe bürünmüş Somuncu Baba Türbesi ve Külliyesi uzanır. On dördüncü yüzyılın manevi önderlerinden, şehrin ruhunu biçimlendiren isimlerden birini barındıran bu alan, Aksaray'ın tasavvuf geleneğinin en görünür izlerinden biridir. Oradaki yeşil, sıradan bir park yeşili değildir. Asırlık ağaçların altında biriken sessizlik, şehrin en yoğun gürültüsünü bile içine çeker. İnsan oraya adım attığında farkında olmadan yavaşlar, sesini kısar. Hissedilen şey yalnızca mimarının etkisi değil, belleğin mekâna sinmiş hâlidir.

Biraz ötede Ali Baba Tekkesi durur. Şehrin manevi katmanlarından birini taşıyan bu yapı, Aksaray'ın tasavvuf geleneğinin taşa dönüşmüş hâli gibidir. Eğri Minare ise bambaşka bir hikâyeye anlatır. Halk arasında Kızıl Minare adıyla da anılan yapı, 1221-1236 yılları arasında Horasan harcı ve kırmızı tuğlayla inşa edilmiştir. Otuz metreyi aşan yüksekliği ile Selçuklu döneminin özgün eserlerinden biridir. Eğri oluşu, onu görenlerin dilinde önce bir merak konusu olur. Oysa minarenin asıl söylediği şey, Aksaray'ın ne kadar köklü bir ilim ve inşa geleneğinden geldiğidir.

Zinciriye Medresesi de başka bir zamanın kapısını aralar. Karamanoğulları döneminde Yahşi Bey tarafından yaptırılan dört eyvanlı, revaklı ve sekiz bölmeli bu yapı, yirminci yüzyılın başlarına kadar medrese olarak kullanılmıştır. Daha sonra farklı işlevler üstlenmiş, 1969'dan itibaren müze olarak hizmet vermiştir. Somuncu Baba, Hacı Bayram-ı Veli ve Cemaleddin-i Aksarayî gibi isimlerin burada ders vermiş olması, Aksaray'ın "Dârü'l-İlm" olarak anılmasının nedenleri arasında gösterilir. Medrese bugün Aksaray Belediyesi bünyesinde kültür merkezi olarak yaşamını sürdürüyor.

Kent merkezinde birkaç adım attıkça başka bir çağın eşğine gelinir. II. Kılıçarslan Hamamı, Anadolu'nun kalorifer sistemli ilk hamamı olarak bilinir. Halk arasında Darphane diye anılan Melik Mahmut Gazi Hangâhı, sekiz yüz yıllık izleriyle şehrin özgün ilim ve kültür merkezlerinden biridir. Kurşunlu Camii'nin Osmanlı vakarı, Cıncıklı Mescit'in çini ve sırlı tuğlayla kaplı cephesinin dar sokaklardaki zarif duruşu, Ervah Mezarlığı'nın en eski kitabesi 1250'ye uzanan binlerce kabriyle sunduğu sessiz tanıklık, aynı hikâyenin farklı cümleleridir. Hiçbiri birbirinden kopuk değildir. Hepsi kent merkezine yayılmış ortak bir zamanın parçalarıdır.

Aldo Rossi'nin kentsel belleğin yalnızca anıtlarda değil; ağaçlarda, avlularda ve bir duvarın köşesinde de biriktiğini söylemesi boşuna değildir. Aksaray'ın merkezinde yürürken geçmiş, önümüze yalnızca büyük yapılarda çıkmaz. Bir taşın aşınmış yüzünde, bir avlunun serinliğinde, yıllardır değişmeden kalan bir sokak adında da kendini gösterir.

Bütün bu izlerin arasında meydanın yeri başkadır. Çünkü meydan, bazen bir şehrin kimliğini tek başına özetleyebilir. Antik Yunan kentlerinde agora, Roma'da forum olarak karşımıza çıkan bu ortak alanlar, her dönemde insanların karşılaştığı, konuştuğu, alışveriş yaptığı ve birbirini gördüğü yerler olmuştur. Meydan yalnızca yapıların arasında bırakılmış fiziksel bir boşluk değildir. İnsanların her zaman adını koyamadığı, fakat yokluğunu hemen hissettiği ortak bir merkezdir.

Aksaray'ın başlıca ortak alanlarından 15 Temmuz Milli İrade Meydanı (Hükümet Meydanı), Cumhuriyet'le birlikte kurulmaya başlanan yeni hayat biçiminin kentteki karşılığıdır. Meydanda, Aksaray'ın 1920-1930 yılları arasındaki vilayet döneminin önemli simgelerinden Hükümet Konağı'nın yanı sıra Maliye Binası ile Jandarma ve Adliye Binası yer alır. Dönemin mimari anlayışını yansıtan bu üç yapının özgün kimlikleri gözetilerek restore edilmiş olması, onların şehrin modern yüzünün önemli tanıkları olarak korunmasını sağlamıştır.

Meydana her girişimde beni üç şey karşılar: Bu yapıların ağırbaşlı silueti, çevreyi saran tanıdık uğultu ve güvercinler.

"Ama en çok güvercinler."

Meydan ve Güvercinler

Taş döşemelerin üzerine süzülen, çocukların uzattığı avuçlardan yem yiyen, ne insandan ne de gürültüden ürken güvercinler... Bir çocuk elini uzatır, kuş kaçmaz. İkisi bir an için aynı mekânı paylaşır: Biri tüylü, biri değil; biri uçabilen, biri henüz değil. O küçük sahnede bir meydanın ne olduğunu yeniden anlarım. Meydan yalnızca insanlardan oluşmaz. İyi bir meydan, diğer canlılara da yer açar.

Meydanın doğusunda sıralanan dükkânlar gündelik hayatın akışını canlı tutar. Eskiden pazar yeri olarak kullanılan bu bölüm, geçmişteki alışveriş ve karşılaşma kültürünü bugün de bir ölçüde sürdürür. Dükkân girişlerinin doğrudan meydana açılması, halkla meydan arasındaki bağı güçlendirir. Atatürk Heykeli, Cumhuriyet yapılarıyla birlikte alanın en anlamlı öğelerinden biri olarak durur. Akşam olduğunda devreye giren aydınlatmalar ise meydanın gece de yaşamaya devam etmesini sağlar.

Italo Calvino, Görünmez Kentler'de yıllar sonra dönülen bir şehirde aynı diyalogun sürdüğünü, yalnızca oyuncuların değiştiğini anlatır. Hükümet Meydanı'nda da çocuklar değişir, fakat güvercinlere yem uzatan el hiç eksilmez. Meydan aynı küçük sahneyi farklı oyuncularla tekrar tekrar kurar. Böylece yalnızca insanların gelip geçtiği bir boşluk değil, şehrin kimliğini kuşaklar arasında taşıyan canlı bir arşiv olur.

Belki de bu nedenle tarihî yapılara yönelik her müdahale, yalnızca bir yapıyı değil, onun çevresinde biçimlenen gündelik hayatı da etkiler. Son yıllarda Aksaray'da tarihî mirasa yönelik önemli çalışmalar yürütüldü; kent merkezinde ve çevresinde uzun zamandır sessizliğe gömülmüş pek çok tarihî yapı yeniden ayağa kaldırıldı. Bu gelişmeleri bir arada gördüğümde, şehrin geçmişine yeniden dönüp bakmaya başladığını düşündüm.

Zinciriyeye Medresesi, Paşa Hamamı, Eğri Minare, Bedriye Medresesi, Turhasan Zaviyesi, Bekar Sultan Türbesi ve Melik Mahmut Gazi Hangâhı bu süreçte ele alınan yapılar arasında yer aldı. II. Kılıçarslan Hamamı'nın çevresinde birikmiş toprak, taş ve moloz temizlenerek yapının mimari motifleri görünür hâle getirildi. Ulu Cami'de restorasyon ve çevre düzenlemesi tamamlandı; sonradan eklenen alçı mihrap kaldırılarak özgün taş mihrap ortaya çıkarıldı. Sultanhanı Kervansarayı'nın restorasyonu tamamlandı, Karasu ve Kalanlar köprüleri yeniden hayat buldu. Çerdiğin Mahallesi'ndeki tarihî konak ise Aksaray Kültür Konağı'na dönüştürülerek sergilere, söyleşilere ve kültürel buluşmalara açılmak üzere yeniden şehrin hayatına katıldı. Bütün bunların içinde Bedriye Medresesi, söylemek istediğimi belki de en iyi biçimde anlatan örnektir. Taşpazar Mahallesi'nde uzun süre atıl kalan yapı, restore edilerek gençlerin kitap okuyup araştırma yapabilecekleri bir sosyal tesise dönüştürüldü. Bugün orada ders çalışan bir öğrenci, farkında olsun ya da olmasın, o medreseyi hem koruyor hem yaşıyor. Bir yapıyı korumanın en sağlam yollarından biri, onu yeniden kullanılabilir kılmaktır. . Yalnızca müze olarak düzenlenen, çevresi çitle ayrılan ve belirli saatlerde ziyaret edilen bir yapı elbette korunabilir; fakat gündelik hayatla bağı zaman içinde zayıf kalabilir.

Bedriye Medresesi başka bir ihtimali gösteriyor. Tarihî bir yapı, geçmişini korurken bugünün hayatına da katılabilir. İçinde kitap açılan, konuşulan, düşünülen ve zaman geçirilen bir yapı, şehrin sessiz bir dekoru olmaktan çıkar; yeniden yaşayan bir yere dönüşür.

Bedriye Medresesi

Restorasyon bu nedenle bir başlangıçtır, varış noktası değil. Yapılar ayağa kaldırıldıktan sonra asıl soru şudur: Onlar şehir hayatına nasıl yeniden karışacak? Bu sorunun cevabı her zaman büyük yatırımlarda ya da gösterişli projelerde olmayabilir. Bazen küçük fakat süreklilik taşıyan birkaç adım, şehrin belleğinde çok daha kalıcı izler bırakabilir.

Aksaray'ın merkezindeki eserlerin büyük bölümü birbirine yürüme mesafesindedir. Kanlı Pelit'ten başlayarak Somuncu Baba Külliyesi'ni, Zinciriye Medresesi'ni, Ulu Cami'yi, Eğri Minare'yi, II. Kılıçarslan Hamamı'nı ve Hükümet Meydanı'nı birbirine bağlayan bir yürüyüş güzergâhı düşünülebilir. Zemin üzerinde beliren küçük işaretler, birbiriyle uyumlu yönlendirme levhaları ve yol boyunca dinlenmeye imkân veren birkaç durak, bu güzergâhı sıradan bir yürüyüş olmaktan çıkarabilir. Böylece bugün ayrı ayrı duran yapılar, birbirine bağlanarak şehrin hikâyesini adım adım anlatmaya başlayabilir.

Fakat bir şehri tanımak yalnızca önünden geçmekle olmaz. Kapıların açılması, avluların insan sesiyle dolması gerekir. Melik Mahmut Gazi Hangâhı'nda dönemsel sergiler, Zinciriye Medresesi'nde düzenli söyleşiler ve atölyeler, Kültür Konağı'nda mahalle ölçeğinde buluşmalar yapılabilir. Bir yapının haftada kaç saat açık olduğu, aslında şehirle ne kadar güçlü bir bağ kurduğunu da gösterir. İçinde hayatın akmadığı mekânlar, ne kadar iyi restore edilmiş olurlarsa olsunlar, zamanla yeniden sessizleşir. Kullanılan yapı hatırlanır; hatırlanan yapı korunur.

Bu bağ kurmanın en güzel yollarından biri de çocukları şehrin hikâyesiyle erken yaşta tanıştırmaktır. Farkındalık çoğu zaman kendiliğinden doğmaz; birinin göstermesi, anlatması ve merak uyandırması gerekir. İlkokul ve ortaokul öğrencileri için yılda birkaç kez düzenlenecek kent gezileri, çocukların her gün önünden geçtikleri yapıları başka bir gözle görmelerini sağlayabilir. Bir çocuk Zinciriye'nin avlusunda durmuş ve Eğri Minare'nin neden eğik olduğunu merak etmişse şehirle arasında görünmez bir bağ kurulmuş demektir. Belediye, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve üniversitenin mimarlık fakültesi arasında kurulacak sade bir iş birliği bile bu bağ güçlendirebilir.

Hükümet Meydanı'nın hayatı da biraz daha yürüyene, durana ve birbirine rastlayana bırakılabilir. Meydanı ortasından bölen Bankalar Caddesi geçmişte yayalaştırılmış, daha sonra yeniden trafiğe açılmıştı. Oysa bir meydanın ruhu en iyi yürüyerek hissedilir. Caddenin belirli saatlerde ya da hafta sonlarında yayalara ayrılması, meydanın iki yanında kalan hayatı yeniden bir araya getirebilir. Bunun kalıcı bir kapatmayla başlaması gerekmez. Önce belirli günlerde denenebilir; çocukların, yaşlıların, esnafın ve meydanı kullananların bu değişime nasıl karşılık verdiği gözlemlenebilir.

Bir yapının değeri yalnızca kendi duvarlarında değil, çevresiyle kurduğu ilişkide de ortaya çıkar. Eğri Minare'nin hemen yanında yükselen ölçsüz bir yapı, yalnızca görüntüyü bozmaz; minarenin şehir içindeki anlamını da zayıflatır. Tarihî yapıların çevresinde yükseklik, cephe ve malzeme bakımından belirli bir uyum gözetilmesi, restorasyon için gösterilen emeğin etkisini güçlendirebilir. Çünkü kimlik bina bina değil, doku doku korunur.

Aynı özenin yalnızca yapılara değil, şehrin doğal ve sözlü mirasına da gösterilmesi gerekir. Kanlı Pelit Ağacı gibi doğal öğeler kentsel belleğin taşıyıcılarıdır. Ağacın hikâyesini anlatan küçük bir bilgi levhası, çevresinde kurulacak sade bir oturma alanı ve adını görünür kılacak birkaç satır yeterli olabilir. Bunlar gösterişli müdahaleler değildir. Fakat bazen bir ismin unutulmasını engelleyen şey, tam da böyle küçük işaretlerdir.

Mahallelerin, sokakların ve meydanların eski adları da aynı dikkati hak eder. Bir yerin adı değiştiğinde yalnızca tabeladaki kelime değil, o adın taşıdığı yaşanmışlıkların bir bölümü de silinir. Çünkü isimler yalnızca yön tarif etmez; insanları, olayları ve anlatıları da taşır. Aksaray'ın özgün yer adlarının tarihsel karşılıklarıyla birlikte kayıt altına alınması, eski adların en azından ikinci bir tabelayla yaşatılması, geçmişle bugün arasında ince fakat güçlü bir bağ kurabilir.

Her şehir büyür, her şehir dönüşür. Asıl mesele büyümek değil, büyürken neyin korunacağına bilinçli biçimde karar verebilmektir. Türkiye'nin pek çok orta ölçekli şehrinde olduğu gibi Aksaray'da da birbirine benzeme eğilimi güçlüdür: Aynı cephe kaplamaları, aynı tabela boyutları, aynı beton dili... Oysa Aksaray'ı Aksaray yapan karakter, başka şehirlere benzediği yerlerde değil, yalnızca kendisine benzediği ayrıntılarda saklıdır. İyi tarafı şu ki bu ayrıntılara yeniden bakılmaya başlandı. Son yıllardaki restorasyon çalışmaları bize bir şeyi gösterdi: Bir yapıya el uzatıldığında insanlar da o yapıya geri dönüşüyor.

“

*Yapı konuşmaya başlayınca
insan onu duymaya başlıyor.*

”

Winston Churchill'in, insanın içinde yaşadığı çevreyi biçimlendirdiği kadar çevrenin de insanı biçimlendirdiğini anlatan sözü burada yeniden anlam kazanır. Bu düşünce yalnızca mimariyle ilgili değildir; bir toplumun nasıl karşılaştığı, nasıl konuştuğu ve nasıl birlikte yaşadığıyla da ilgilidir. Aksaray'ı Aksaray yapan yapılar korunup yaşatıldıkça, o yapıların çevresinde büyüyen kuşaklar da şehirle daha başka bir ilişki kuracaktır.

Bir çocuk Kanlı Pelit'in altında oynarken ağacın hikâyesini duyarsa, Hükümet Meydanı'nda güvercinlere yem verirken yanındaki binanın adını öğrenirse, Bedriye Medresesi'nde ders çalışırken oturduğu avlunun yüzyıllar önce de bir medrese avlusu olduğunu bilirse büyüdüğünde bu şehre başka bir gözle bakacaktır. Aidiyet duyan insan, yaşadığı yere daha dikkatli bakar. Dikkatle bakılan mekân sahiplenilir. Sahiplenilen mekân ise şehrin kendine özgü karakterini korur.

Yabancı geldiğim bu şehirde yıllar içinde şunu fark ettim: Bir şehri tanımak, biraz da o şehrin insanı tanımaya izin vermekmiş. Ben Aksaray'a bu izni verdim. O da beni dönüştürdü.

Artık o ilk yabancılik hissi yok. Onun yerinde, geçtiğim her sokakta taşıdığım sessiz bir farkındalık var: Bu şehrin ne kadar derin olduğunu, ne kadar çok şeyi hatırladığını ve bize daha ne kadar çok şey hatırlatabileceğini bilmenin ağırlığı...

Güvercinler hâlâ Hükümet Meydanı'na iniyor. Çocuklar hâlâ el uzatıyor. Meydandaki üç Cumhuriyet yapısı hâlâ ayakta. Kanlı Pelit hâlâ gölge veriyor. Ervah Mezarlığı'ndaki taşlar hâlâ bekliyor. Eğri Minare hâlâ eğik duruyor.

Aksaray'ın kendine özgü karakteri de biraz böyledir: Kusursuz olduğu için değil, bütün katmanlarıyla hâlâ kendisi olarak ayakta kaldığı için değerlidir. Bir şehri korumak, geçmişi olduğu yerde dondurmak değil; onun sesini bugünün hayatına karıştırmaktır. Aksaray bu sesi yeniden duymaya başladı.

“Belki şimdi bize düşen, biraz daha dikkatle dinlemektir.”

Çanlı Kilise

